

Säkra skolvägar som en approach för fritidsresor? En studie av överföringspotentialen

BARN, LIV OCH TRAFIK 2026

Tova Stenvi | 4 mars 2026

Bakgrund

- Brist på studier om (barns) fritidsresande som en fråga om trafiksäkerhet
- Dessutom relativt få studier om trafiksäkerhet som en governancefråga
- Syftet är att undersöka om konceptet säkra skolvägar kan överföras till fritidsresor för barn och unga
- Finansierat av Skyltfonden

Policy transfer – teoretisk utgångspunkt

Teoretiskt ramverk från Marsden & Stead (2011) – för att bedöma överförbarhet av bland annat metoder, aktörsroller och strukturer.

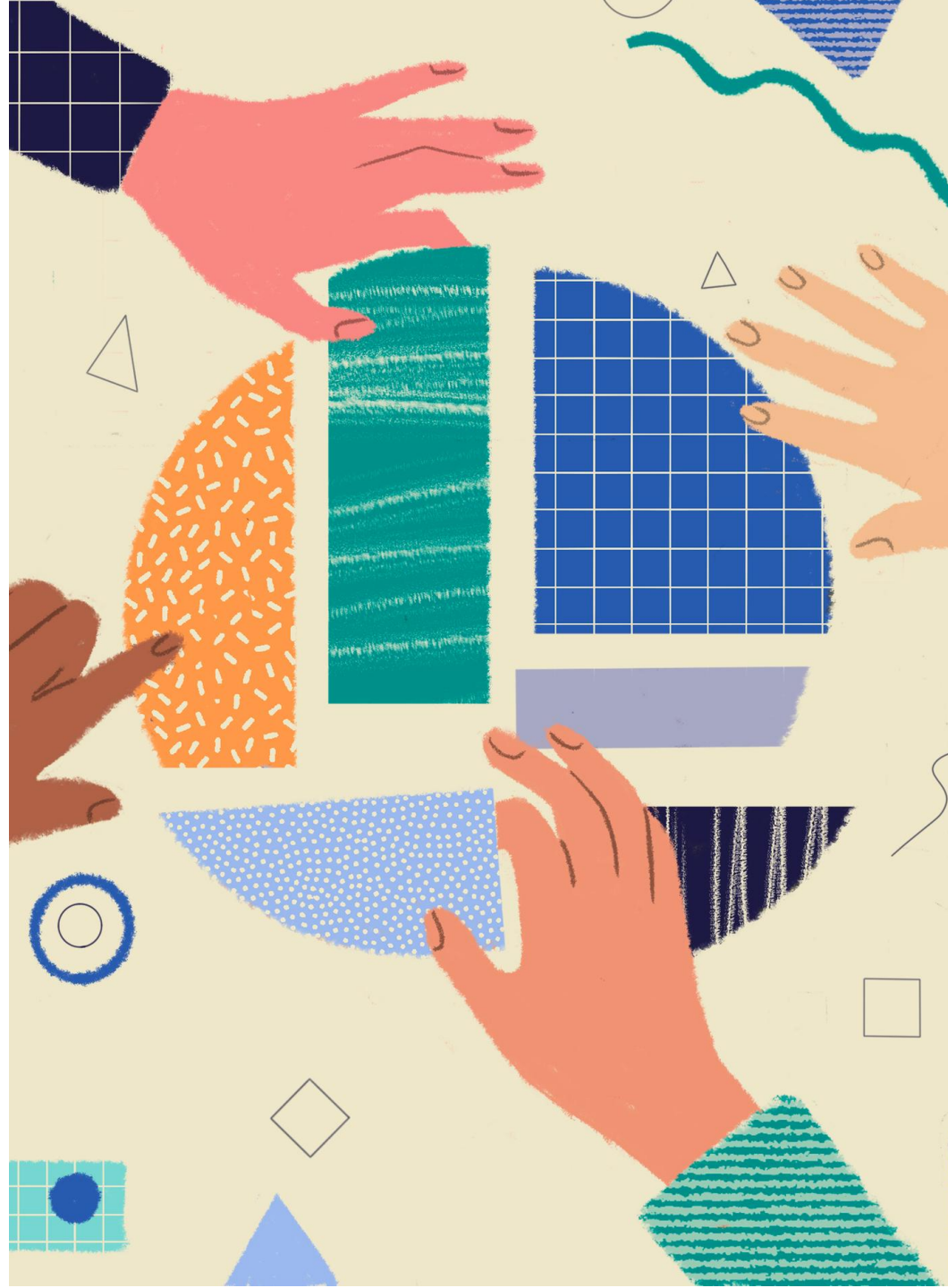
- Vem är involverad i policy transfer-processer?
- Vad är det som överförs?
- Varifrån kommer kunskapen?
- Vilka är de olika graderna av överföring?
- Vilka faktorer begränsar och möjliggör processen för policy transfer?
- Hur lyckad blir policyöverföringen?

Marsden, G., & Stead, D. (2011). Policy transfer and learning in the field of transport: A review of concepts and evidence. *Transport Policy*, 18(3), 492-500.

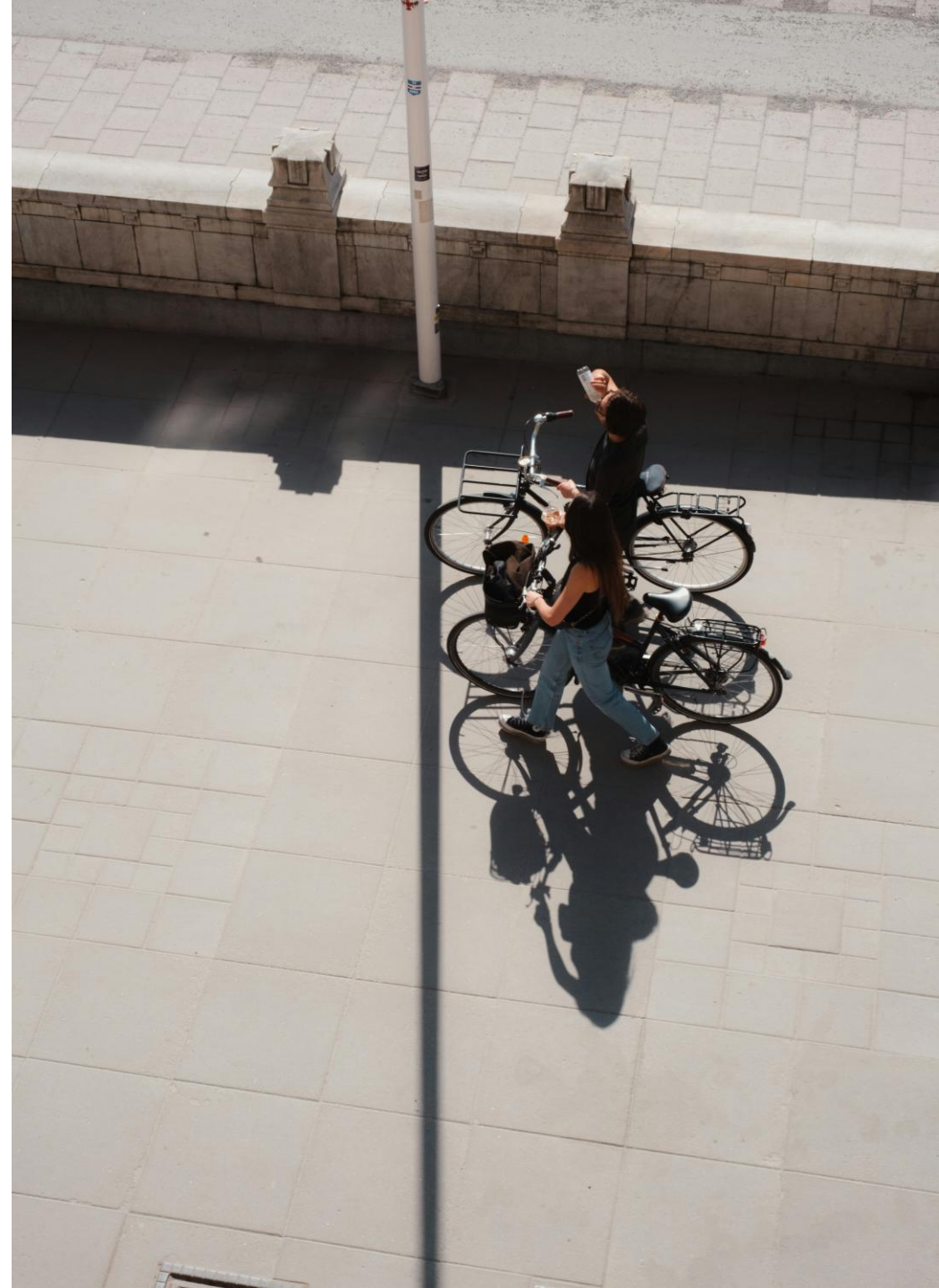
Metod

- **Litteraturöversikt**
Litteratur om trafiksäkerhet, fritidsresor och säkra skolvägar.
- **Intervjuer med kommunföreträdare**
Semi-strukturerade intervjuer med 1-3 planerare i kommunerna Enköping, Täby, Uppsala och Stockholm.
- **Workshop med Ekerö kommun**
Fördjupande studie i Ekerö kommun där kommunföreträdare involveras för att identifiera framgångsfaktorer och utmaningar med utgångspunkt i specifika utvecklingsprojekt för idrottsaktiviteter.

Vad kännetecknar fritidsresor?

- Fritidsresor är ofta **mindre bundna i tid och rum** än arbets- och skolresor.
- Större variation i syfte, och ofta en **kombination av flera syften** i en resa.
- Resan i sig kan vara ett självändamål
- **Bilresor dominerar** även bland grupper som annars reser hållbart.
- Sker ofta som en **del av en resekedja**
- **Svåra att klassificera i RVU-data**, ofta under "övrigt". Också svåra att identifiera i olycksdata.

Varför lockar bilen?

- **Psykologin bakom fritidsresandet.** Identitet, värderingar, valfrihet, avslappning, frihet. Rimmar väl med bilen.
- **Impulsbeslut.** Större spontanitet och önskan om mindre planering
- Bilresan är **ofta en del av aktiviteten**: samvaro, omsorg, logistik.
- Föräldrar skjutsar även vid korta avstånd, delvis pga. normer, ansvar och tidsoptimering.
- Bilberoendet **förstärks av fritidsresans karaktär**. Låg kollektivtrafiktillgänglighet, kvällstid, utrustning.

Vad säger kommunerna?

- Stor variation gällande hur inarbetade metoder som finns och om man dragit lärdom av säkra skolvägar.
- Skolresor är i högre grad institutionaliserade som trafiksäkerhetsfråga – fritidsresor är det inte.
- Fritidsresor har större variation i tid, rum och aktörsstruktur.
- Uppsala och Enköping har inkluderat fritidsanläggningar i riktlinjer för trafiksäkerhet.
- Stockholm och Täby uttrycker behov men saknar struktur, mandat och incitament.
- **Frågan om trafiksäkerhet vid fritidsresor är ofta osynlig i kommunal planering.**

Lärdomar från workshop med Ekerö kommun

- Byggnation ger möjlighet till integrerade lösningar (förvaring, samlokalisering, kollektivtrafik).
- Fritidsanläggningar har färre anställda och mer tillfälliga användare, blir svårare att bygga struktur.
- Enskilt väghållarskap och otydliga ansvarsfördelningar begränsar kommunens rådighet.
- Centralisering av anläggningar ökar reslängder men kan möjliggöra samordning.
- Föräldrars upplevda trygghet antas vara avgörande för färdmedelsval.

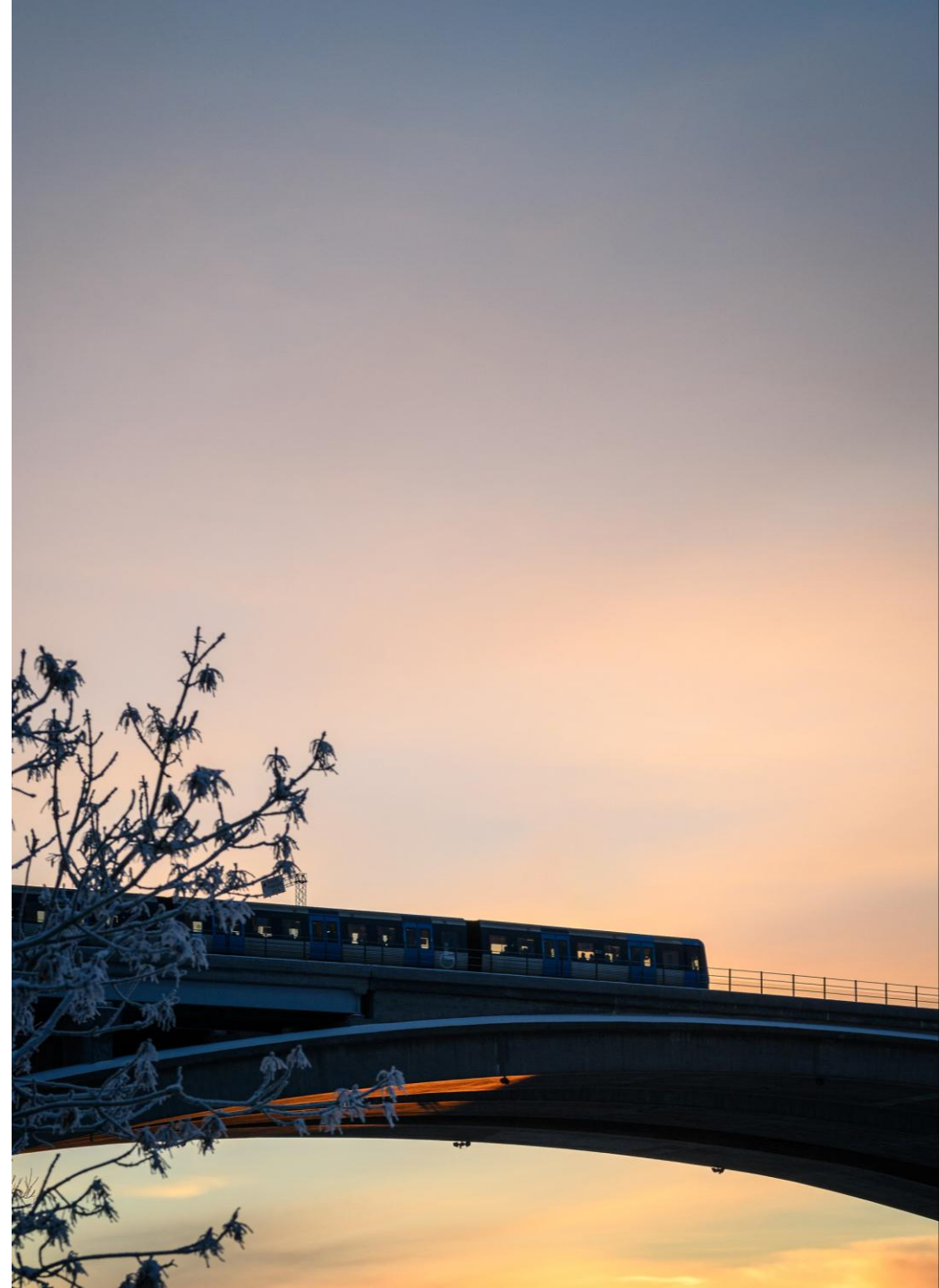
Möjliga framgångsfaktorer

- **Samverkan mellan förvaltningar och aktörer** är avgörande. Kräver bredare samordning än motsvarande arbete för skolresor.
- **Tydlig ansvarsfördelning** behövs, fritidssektorn saknar ofta organisatorisk hemvist.
- **Fysisk närhet** mellan skolor och fritidsanläggningar möjliggör samordning.
- **Föräldrars upplevda trafiksäkerhet** måste adresseras, inte bara den faktiska säkerheten.
- **Nybyggnation** ger möjlighet att tänka strategiskt men kräver tidig involvering.

Vad påverkar policyöverföring?

- **Institutionella hinder:** ansvar, mandat, ekonomi, kontakter och arbetssätt, väghållarskap
- **Kontextberoende:** fritidsresor är mer spridda i tid och rum än skolresor
- **Möjliggörare:** samlokalisering, nybyggnation, politiskt intresse
- **Engagemang och deltagande:** många aktörer inklusive deltagare från civilsamhället
- Lärdomar finns både i det som överförs och i det som inte överförs.

Tack!

Tova Stenvi

tova.stenvi@wsp.com